

תפעול הליקופטרים בקרב

לפי השקפות צבאות המערב

קול. ב. ארזומנוב וקול. לויט. ג. פדכואלסקי

כי ההליקופטרים יופעלו במצבים וסוגי-פעולה רבים ושונים. בראש וראשונה, ישמשו הם להטסת כוחות-נחיתה טקטיים אשר, כידוע, עליהם יוטל ביצוע משימות-קרב רבגוניות עד למאוד. בהקשר לכך, הם עומדים לא רק על הצורך בקביעת עיקרים מוסכמים ואחידים בענין הכנתן, ארגונן וביצוען של נחיתות כאלו מן-האוויר, אלא גם על ההכרח בכך שה-גייסות יאומנו עוד בימות-שלום במבצעי-נחיתה.

הדעה המקובלת אצלם היא כי עצמתו של כוח-נחיתה טקטי עשויה להיות שונה — בגבולות שבין פלוגה ועד ל"קבוצת-קרב", כשהצנחתו מתבצעת בעומק של 30 עד 50 ק"מ. כך, למשל, נידונה בירחון המערב-גרמני "טרופנפרסיס" (גל 7 משנת 1960) נחיתת גדוד-רגלים (שבמסגרת דיביזיית-שריון של הבונסואר) בעומק של 40 ק"מ, כשתפקידו לתפוס יעד חיוני בעורף האויב ולהחזיק בו עד שיגיעו הכוחות-העיקריים של הדיביזיה. במאמר זה מנותח באופן מפורט

הנשק הטילי-גרעיני הגביר באופן בולט את עצמת-אשם של צבאות בני-זמננו. אך מאחר וניידות הגייסות לא גדלה יחסית בהרבה — הרי שלא תמיד יש ביכולתם לנצל, מלוא-הניצול, את תוצאות הפעלתו של נשק כזה. בהקשר זה מעלים המומחים הצבאיים הזרים לא-אחת את השאלה כיצד להתגבר על פער זה. לפי דעתם, אחת הדרכים לפתרון ניגוד זה שבין גידול עצמת-האש לבין מידת-ניידותם של הגייסות הוא הקמת כוחות-מוטסים ופיתוח אוירת-התובלה, וביחוד — טיפוחם של הליקופטרים, שביכולתם לבצע משימות שהן למעלה מכוחם של אמצעי-תובלה אחרים.

לרוב ההליקופטרים החדשים יש כושר-הרמה מוגבל. בארצות המערב לא נחשב דבר זה כפגם רציני, משום שבעתיד ממילא יהיה צורך להעדיף יחידות יבילות-אוויר קטנות (מחלקה, פלוגה). מה הן, איפוא, המשימות אותן עשוי ההליקופטר למלא?

בדבריהם של מומחים-צבאיים זרים מושם הדגש על העובדה

* גדוד-מוגדל (6 פלוגות) ולעתים אף מוגבר, שהיה נהוג בארגון צבא-ארה"ב בשנות 1956-61.

הליקופטר מקיים תצפית — בקרבת מחסה, ל"עת צרה"

על כל מהלך המבצע יש לפקח מתוך הליקופטר של מפקד הכוח, שממנו מנוהלת אשם של כל אמצעי-האש הנמצאים באויר.

בצבאות ארצות-הברית ובריטניה מבוצעות עבודות-מחקר ופיתוח הנוגעות לשימוש בהליקופטרים להנחת שדות מוקשים תוך-כדי הקרב. סבורים, כי על-ידי הפעלת ההליקופטרים ניתן להשיג מהירות מוגברת בהנחת-המוקשים — והדבר הולם את דרישות אבטחת פעולות-הקרב בתנאי תפעול נשק-גרעיני. אופן-מיקוש כזה מאפשר זריעת שדות מוקשים אף בשטחים שאליהם אין מניחי-מוקשים רגילים יכולים להגיע. מלבד זאת מאפשר שימוש בהליקופטרים לעבודות-מיקוש לקצר את זמני הספקת המוקשים, ולהשיג בטיחות רבה-יותר של העבודה. בקטעים הנגועים ברדיו-אקטיביות. הנסיון הראה כי שש קבוצות, בנות שלושה הליקופטרים כ"א, הניחו במשך שעה אחת (בזמן זה נכללה גם הספקת המוקשים, ממרחק של כ-30 ק"מ) כ-1400 מוקשיים, בצפיפות ממוצעת של מוקש אחד למטר חזית. לדעת המומחים הזרים, מאפשרת שיטת-מיקוש כזו להחיש את הנחת שדות-המוקשים פי-12 ויותר. עם זאת הם מציינים כי במיקוש באמצעות הליקופטרים ישנן מספר מגבלות (חוסר אפשרות של החדרת המוקשים לתוך האדמה והסואתם, וכן אי אפשר להניח מוקשים המופעלים על-ידי משיכת חוט וכיו"ב). כדי להשיג הסואה טובה יותר, ממליצים להניח את המוקשים בשטח בו מצויים עשבים גבוהים, או חורשי שיחים ועירי. ברם, בהעמידם זה-מול-זה את החיוב והשלילה שבאורח-מיקוש זה, מגיעים הם לידי מסקנה כי הנחת

למדי תכנון הנחיתה וארגונה. מצוין בו כי מפקד היחידה שגקבעה לפעולות-הנחיתה ומפקד יחידת-ההליקופטרים מעדיפים בדים בצותא את תכנית-הנחיתה. הם קובעים, לכל פרטיו ודקדוקיו, את האיזור בו תבוצע כניסת הגייסות להליקופטרים והטענת ציודם; תשומת-לב מיוחדת מוקדשת על-ידם לביצוע סיור יסודי; לאחר זאת הם לומדים ומבררים היטב את ענין מקומות-הנחיתה של כלי-הטיס ומציינים אותם לגבי כל הליקופטר והליקופטר. לשם הצלחת הנחיתה נדרשת לא רק פעולה מאומנת וזריזה על-ידי כוח-הנחיתה וצוותי-ההליקופטרים, אלא גם השגת העדיפות-באוויר לפחות למשך הסת הכוח. ברם, כפי שמציין המאמר, אף בהעדר עדיפות כזו תתכן הנחת הכוח — המבוצעת במקרה זה בעומק לא-רב. מקובל שיש להעדיף כוח-נחיתה מוטס בהליקופטרים על-פני כוח מוצנח — ואז אינה דרושה הקניית הכשרה מיוחדת לחיילים. ניתן להטיל את התפקיד לשמש כוח-נחיתה על כל יחידת-רובאים שהיא. יתר-על-כן: כוח-נחיתה מוטס-הליקופטרים, ניתן להנחית בהרכבו המלא, בכל סוג שטח, בדיוק בנקודה שנקבעה לכך.

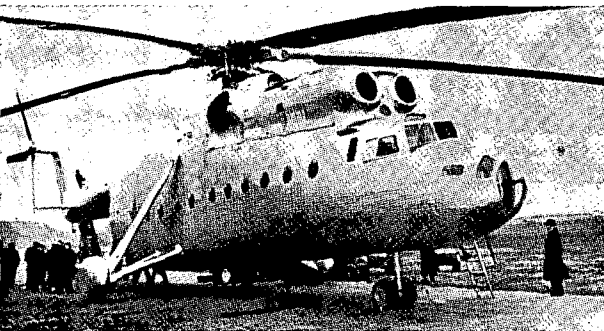
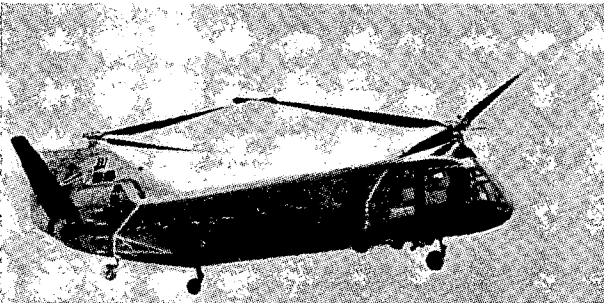
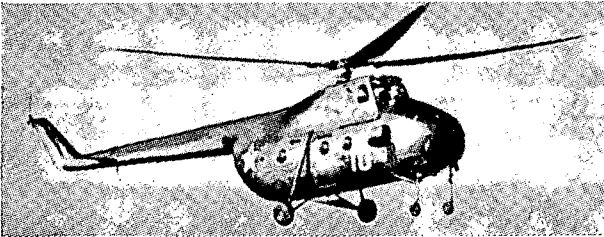
יש ביכולתם של הליקופטרים אף להשתתף במה שמכנים "פשיטה", המבוצעת על-ידי כוח-נחיתה טקטי. אך מה הן המשימות שתבוצענה בפשיטות אלו? תוך-כדי מהלכו של קרב מונחתים במפתיע בעורף האויב, צותי-נחיתה לא גדולים (לא יותר מפלוגה) לצורך השמדת מוצבי-פיקוד, כלי-לחימה חשובים (למשל — תותחים אוטומיים, וכד'; המער). מוצבי-הגנה אשר עלולים לעצור בעד התקדמות הכוחות-העיקריים וכיו"ב. לפני ביצוע הפשיטה נערך סיור-מוקדם של יעדים כאלה. לכוח הפושט מוקצים בדרך-כלל הליקופטרים כבדים. ככל מבצע אחר מתוכננת הפשיטה מראש תכנון מדוקדק. בטרם תחילת המבצע נשלח אל איזור-הפעולה המשוער הליקופטר, המקיים תצפית על היעד שנועד להשמדה. הליקופטר-התצפית זה מסתייע על-ידי שני הליקופטרים-כבדים (מדגם T-6) החמושים במקלעים, תותחים אוטומטיים או רקטות.

הליקופטרים כבדים, בכל מבצע אחר מתוכננת הפשיטה המתגולת, ולאחר הנחתת קבוצות-הנחתים הראשונות מנהלים את אשם של כלי-הירי המסייעים לנחיתה. בעוד נשק הרגלים הכבד, הארטילריה והאוויריה ממטירים אש על המטרות אשר סומנו על-ידי הליקופטר-התצפית, נעים ההליקופטרים-הכבדים, החמושים, תוך-כדי-קרב, אל איזור-הנחיתה — ומדבירים באשם-הם את מוקדי-ההתנגדות של האויב, בחפותם על נחיתת הליקופטרים של תובלה.

אם מתברר כי האיזור שנקבע לנחיתה מוחזק עדיין בידי האויב, יכול מפקד היחידה המוטסת לבטל את הנחיתה; אך ברוב-זמנים עליו להחליט על ארגונה וביצועה של הכנת-אש ממושכת-יותר, על שינוי איזור-הנחיתה — או על עריכת תמרון-הטעיה שיבוצע על-ידי העמדת-פנים של נחיתה במקום אחר. כן מציינים בעתונות-הצבאית של המערב כי הנסיון הוכיח שבמקרים של השתהות בת 5 עד 10 דקות בביצוע הנחיתה הצליח האויב תכופות לגלות את איזור-הנחיתה ואת כונת הכוח-הנחת. ובקשר לכך מודגש כי יש למנוע כל השהיה בנחיתה או לצמצם אותה עד למינימום האפשרי.

מערך הליקופטרים של ברה"מ

מלמעלה למטה: 1. K-18, "הוג", כלי 4 מושבי לאנשים ומשא; 2. Mi-1, "הייר", מצוי בגרסאות למשא או לאנשים; 3. Mi-4, "האונד", נושא 14 חייל וגיפ או תותח 76 מ"מ נ"ט; 4. Yak-24, "הורס", נושא 40 חייל או 2 גיפים ותותח גרור קל; 5. Mi-6, "הוק", היה עד 1961 הגדול שבהליקופטרים. מסוגל לשאת במשקל — פ' 2½ מה"הורס".

המוקשים בעזרת הליקופטרים הולמת ביותר את דרישות פעולות הקרב בן-זמננו.

על שימוש בהליקופטרים ממליצים גם לצורך הובלת הגייסות — ובעיקר צותי-קרב קדמיים (בעצמה של עד גרוד) עליהם מוטלים תפקידים כגון: חיפוי על דרכי-התקדמות של הכוחות-העיקריים, בידוד איזור פעולות-הקרב, ניתוק דרכי-הנסיגה של האויב. המונח "תובלה" — כולל כאן גם העברה מהירה של יחידות לתגבור הגייסות במהלך הקרב, או לכיתור האויב. משימה אחרונה זו מבוצעת, בדרך-כלל, על-ידי יחידות קטנות (1—2 פלוגות), המונחתות בדרכי-הנסיגה של האויב. אחת הגרסאות של הפעלה מעין זו היא שיתוף פעולה בין הליקופטרים לבין "חבורות-צייד" או פלוגות "קומנדו", הנשלחות לעורף היריב לביצוע משימות-חבלה או הסחה.

כן מוצע להפעיל הליקופטרים לצרכי-סיוור — הן בהגנה והן בהתקפה. ההנחה היא, שההליקופטרים יפעלו בעיקר לעבר האגפים. במשימה כזו, בפרעם בזוגות, יטוּסו "בקפי-צות" ממחסה אחד לשני, בחפותם הדדית זה-על-זה. משקרבו אל היעד, הם נשארים "תלויים" ומרחפים באויר, במרחק לא-רב מהיעד — ומנהלים תצפית. כאשר האויב פותח באש עליהם ינועו במהירות לעבר מחסה. מזמן-לזמן יכולים אחדים מההליקופטרים אף להנחית חיילים אל הקרקע, לניהול הסיוור מעמדות-תצפית שעל פניה-הקרקע. קיימת גם אפשרות של הפעלת הליקופטרים לביצוע סיוור אלים. למשל, כאשר הכרחי לגלות את מיקומם המדויק של כלי-הנשק שבאיזור מסוים, יורה ההליקופטר מספר פעמים מנשקו, כדי לעורר אש-תגובה ולקבוע בעזרתה את מיקומו של נשק האויב. מקובלת הדעה שמוטב להליקופטרים לטוס בגובה לא רב מעל קפלי-קרקע, שאותם יוכלו לנצל כמחסה בשעת הצורך. אלא שכמה וכמה מבין הכותבים על נושאים אלה מדגישים כי אל-להם, להליקופטרים, לטוס מעל שטח המוחזק על-ידי האויב — ועליהם לנהל תמיד את האש והתצפית משטחיהם או משטח "נייטרלי".

לקח הפעלת הליקופטרים בתרגילים הנערכים בתנאי-קרב חדישים מוליך את המומחים הזרים למסקנה כי אין כלי-טיס אלה פגיעים מדי. יכולתם לרחף בגובה מועט-מאוד מעל לפני-הקרקע, להסתתר מאחרי קפלי-קרקע, לטוס טיסה "גלחנית", לנהל אש-משתקת, להופיע פתאומית מעל היעד — כל אלה מגבירים את כושרם "לשרוד-בחיים". ועוד: האפשרות לבחור מבעוד מועד את גתיב-הטיסה הרצוי, יש בה כדי לגרום הרבה מדיוקה הצפוי של האש הנ"מ אותה יכון האויב כלפי ההליקופטרים הנכנסים לתחומו.